

PROGRAMĂ ȘCOLARĂ
pentru disciplina

ABILITĂȚI PRACTICE

Clasa pregătitoare, clasa I și clasa a II-a

ALTERNATIVA EDUCAȚIONALĂ WALDORF

aprobată prin ordinul ministrului
nr. 4825/28.10.2014.

NOTĂ DE PREZENTARE

Învățământul alternativ Waldorf își propune să asigure dezvoltarea completă a personalității copilului, în concordanță cu aptitudinile sale native. Predarea abilităților practice în școlile Waldorf are o bază uman-pedagogică și ca urmare nu poate fi destinată direct satisfacerii cerințelor de instruire în anumite meserii, dar nici nu trebuie să rămână la nivelul unor exerciții de artă decorativă făcute în joacă. Abilitățile practice îl ajută pe copilul în creștere să se cunoască pe el însuși. Descoperirea de sine a unui copil se produce și prin faptul că el câștigă o bună experiență de viață. Există o inteligență a activității practice, importantă și necesară pe parcursul întregii vieți, specifică fiecărei meserii, care se dobândește cu ajutorul membrilor încă din copilărie. Fiecare etapă de dezvoltare a copilului este favorizată de predarea anumitor discipline sau de parcurgerea anumitor activități practice. Nu este suficient ca în timpul lucrului elevii să descopere plăcerea de a munci, mai trebuie ca profesorul să știe exact ce etape de evoluție pot fi favorizate prin această activitate.

Prin mișcărilor corpului și ale membrilor pe care le implică, abilitățile practice contribuie la dezvoltarea voinței omenești. Scopul, materialele și uneltele utilizate sunt factori ce determină dezvoltarea omului și a domeniilor muncii în același timp. Prin munca artistică sunt trezite și forțele sufletești. Abilitățile practice și artele plastice sunt astfel concepute în școală încât să contribuie la dezvoltarea sănătoasă a personalității care să acționeze just, sănătos asupra mediului ambiant. Se are în vedere, de asemenea, și educarea comportamentului social prin lucrări colective și de întraajutorare în lucru.

Fiecare activitate practică trebuie trăită în context și legată de componentele de viață, prin trecerea progresivă de la joacă la muncă, de la imagine la idee, de la gestul arhetipal, prin meșteșug, la tehnologie. De aceea, activitățile propuse la abilități practice vor fi realizate de toți copiii, băieți și fete.

O importanță prioritară în cadrul ciclului achizițiilor fundamentale este acordată creării de ocazii pentru acțiuni cu sens. Copiii nu trebuie să stocheze informații, ci să învețe în situații actuale și reale. În această fază din dezvoltarea voinței copilului baza educațională este aceea de a susține bune deprinderi, de a avea perioade de lucru care se reiau și sarcini fixe care trebuie îndeplinite. Copilul trebuie să trăiască în ritmuri sigure, ritmuri zilnice, ritmuri săptămânale și ritmuri anuale care susțin procesele organice de creștere. Prin experiențele cu propriul corp, copilul poate să își trăiască propriile limite dar și să le depășească prin exersare constantă. Experiențele senzoriale dobândite prin activitate proprie îl ajută pe copil, oferindu-i încredere în simțurile sale. Fiecare nou domeniu care este cucerit este simțit de copil ca o victorie, sporindu-i încrederea în sine și sentimentul de a fi conectat la lumea reală. Copiii au nevoie de o conștiință trează pentru ceea ce se întâmplă în jurul lor și cu ei înșiși. Exersarea simțurilor dezvoltă încrederea copilului în propria capacitate de observație. De aceea copilul are nevoie de impresii nefalsificate ale simțurilor și de încredere în acestea. Motivația și concentrarea se dezvoltă prin activități stimulatoare și interesante și prin participarea copiilor la activități pline de sens alături de adulți. Astfel copiii pot cunoaște și înțelege corelații simple, observabile, atunci când au posibilitatea de a experimenta procese clare ale muncii. Pe lângă sarcini care le trezesc interesul, copiii de această vârstă solicită mai ales unii de la alții străduință, perseverență și concentrare. Activitățile cu scop precis sunt executate, de regulă, cu râvnă de către copii pe perioada ciclului achizițiilor fundamentale.

Activitățile copiilor vizează o varietate de aptitudini și deprinderi. Se pune accentul pe trăiri și experiențe dobândite prin activități care au sens și pot fi urmărite. Mișcarea ritmică, repetată, a mâinilor, prin exerciții potrivite vârstei are ca efect consolidarea abilităților motrice, a puterii de judecată și dezvoltarea gândirii logice. Activitățile practice pot fi corelate cu studiul celorlalte discipline, completându-se reciproc.

Curriculumul pentru abilități practice prevede două ore/ săptămână, cuprinse în trunchiul comun.

Programa cuprinde:

- notă de prezentare;
- competențe generale, ce se urmăresc a fi formate de-a lungul ciclului primar;
- competențe specifice, deduse din competențele generale, care se formează pe durata unui an școlar;
- exemple de activități de învățare;
- conținuturi;
- sugestii metodologice;
- bibliografie.

Competențele sunt ansambluri structurate de cunoștințe, abilități și atitudini dezvoltate prin învățare, care permit rezolvarea unor probleme specifice unui domeniu sau a unor probleme generale, în diverse contexte particulare.

Competențele generale vizate la nivelul disciplinei *Abilități practice* jalonează achizițiile de cunoaștere și de comportament ale elevului pentru întregul ciclu primar.

Competențele specifice sunt derivate din competențele generale, reprezintă etape în dobândirea acestora și se formează pe durata unui an școlar. Pentru realizarea competențelor specifice, în programă sunt propuse exemple de activități de învățare care valorifică experiența concretă a elevului și care integrează strategii didactice adecvate unor contexte de învățare variate.

Conținuturile învățării se constituie din inventarul achizițiilor necesare elevului pentru dobândirea competențelor de bază. Astfel, ele sunt grupate pe următoarele domenii:

- Lucrări din fire de lână
- Lucrări din hârtie
- Lucrări cu materiale din natură
- Lucrări gospodărești.

Sugestiile metodologice prezintă strategii didactice privind integrarea conținuturilor în proiectarea și desfășurarea activităților, adaptarea acestora la nivelul de vârstă al elevilor și la particularitățile claselor de elevi.

COMPETENȚE GENERALE

1. Folosirea cuprinzătoare a simțurilor și percepțiilor
2. Realizarea unor produse lucrate manual
3. Manifestarea simțului estetic în realizarea obiectelor/ ornamentelor lucrate manual
4. Manifestarea interesului și a respectului pentru muncă prin activități practice, gospodărești

COMPETENȚE SPECIFICE ȘI EXEMPLE DE ACTIVITĂȚI DE ÎNVĂȚARE

1. Folosirea cuprinzătoare a simțurilor și percepțiilor

Clasa pregătitoare	Clasa I	Clasa a II-a
<p>1.1. Recunoașterea diferitelor materiale naturale de lucru și a locului lor de proveniență</p> <ul style="list-style-type: none"> recunoașterea firelor și țesăturilor de lână, bumbac, mătase; recunoașterea unor semințe și a provenienței lor; recunoașterea diverselor frunze sau fructe culese din pădure (castane, ghindă, jir etc.); recunoașterea hârtiei de mătase, a celei lucioase, a cartonului; recunoașterea materialelor pentru modelat: lut, ceară, pastă fimo, plastilină. 	<p>1.1. Diferențierea materialelor naturale de cele sintetice</p> <ul style="list-style-type: none"> discuții și prezentări ale materialelor naturale sau sintetice; evidențierea provenienței materialelor și a calităților lor; recunoașterea materialelor naturale și a celor sintetice; recunoașterea firelor și țesăturilor de lână, bumbac, mătase; recunoașterea diverselor frunze, semințe sau fructe și proveniența lor; recunoașterea materialelor pentru modelat: lut, ceară, pastă fimo, plastilină. 	<p>1.1. Identificarea proprietăților unor materiale naturale și sintetice.</p> <ul style="list-style-type: none"> evidențierea provenienței materialelor și a calităților lor; recunoașterea materialelor naturale și a celor sintetice; discuții însoțite de activități practice de identificare a proprietăților (finețe, duritate, netezime, asprime, plasticitate, elasticitate etc.) unor materiale: lână, bumbac, hârtie, semințe etc.
<p>1.2. Descrierea caracteristicilor materialelor folosite (culoare, finețe, netezime etc.)</p> <ul style="list-style-type: none"> descrierea diferențelor și asemănărilor dintre diverse textile, fire, sorturi de hârtie; descrierea caracteristicilor materialelor folosite la modelaj sau la realizarea felicitărilor, ornamentelor pentru sărbătorile anului; descrierea caracteristicilor legumelor, fructelor sau semințelor folosite în diverse activități gospodărești. 	<p>1.2. Descrierea caracteristicilor materialelor folosite (culoare, finețe, netezime, elasticitate, plasticitate, duritate etc.)</p> <ul style="list-style-type: none"> descrierea diferențelor și asemănărilor dintre diverse textile, fire, sorturi de hârtie; descrierea caracteristicilor materialelor folosite; evidențierea caracteristicilor și calităților lânii. 	<p>1.2. Descrierea caracteristicilor materialelor folosite pornind de la domeniile adecvate de utilizare</p> <ul style="list-style-type: none"> descrierea diferențelor și asemănărilor dintre materialele folosite, alegerea materialelor potrivite cu destinația obiectului realizat; utilizarea materialelor în funcție de anotimp.

2. Realizarea unor produse lucrate manual

Clasa pregătitoare	Clasa I	Clasa a II-a
<p>2.1. Executarea unor operații simple după model prin imitare</p> <ul style="list-style-type: none"> • împletirea unor șnururi simple, cu un deget sau cu două; • realizarea unor țesături; • desenarea conturului, decuparea, lipirea hârtiei; • îndoirea hârtiei (elemente de tehnică Origami); • realizarea unor cusături simple; • frământarea și modelarea aluatului; • efectuarea unor operațiuni simple de grădinărit. 	<p>2.1. Executarea operațiilor simple după un model dat, urmând indicațiile</p> <ul style="list-style-type: none"> • împletirea diverselor obiecte; • pregătirea lânii și a acelor de tricotat; • luarea pe ac a ochiurilor; • parcurgerea activității de tricotat cu ochiuri pe dos (punct leneș); • realizarea corectă a tricotării ochiului de început și sfârșit de rând; • umplerea cu lână netoarsă a unor obiecte realizate (minge, pernuță de ace, iepure tricotat etc.). 	<p>2.1. Executarea operațiilor necesare realizării unui produs după un model dat</p> <ul style="list-style-type: none"> • alegerea modelului dorit; • alegerea materialului necesar; • selectarea instrumentelor de lucru; • selectarea metodei/ modelului de lucru; • realizarea obiectului propus; • finisarea obiectului propus; • utilizarea obiectului realizat.
<p>2.2. Realizarea unor obiecte din materiale naturale sau sintetice utilizând ustensile simple</p> <ul style="list-style-type: none"> • folosirea fructelor de pădure uscate și a semințelor de cereale pentru realizarea unor compoziții; • folosirea frunzelor pentru a realiza ornarea clasei, tablouri și compoziții libere; • pregătirea legumelor pentru „Ziua Recoltei”; • realizarea diferitelor ornamente pentru sărbătorile anului; • confecționarea de tablouri din hârtie transparentă; • lucrul cu tehnici de suprapunere a hârtiei transparente pentru crearea de efecte coloristice; • realizarea de felicitări pentru diverse ocazii; • realizarea de obiecte ornamentale/ utilitare în concordanță cu sărbătorile anului; 	<p>2.2. Realizarea obiectelor ornamentale sau a aranjamentelor simple din materiale naturale sau sintetice</p> <ul style="list-style-type: none"> • pregătirea materialelor naturale (fructe de pădure uscate, semințe, frunze, pentru realizarea unor obiecte simple; • torsul lânii cu mâna, pâslăritul lânii, umplerea diverselor obiecte cu lână netoarsă; • depănatul firului de pe roată, tricotatul cu andrele groase; • mânuirea corectă a foarfecii; • confecționarea de tablouri din hârtie transparentă; • lucrul cu tehnici de suprapunere a hârtiei transparente pentru crearea de efecte coloristice; • realizarea de felicitări pentru diverse ocazii; • realizarea de obiecte ornamentale/ utilitare; 	<p>2.2. Descrierea caracteristicilor produselor și a calității executării acestora în cuvinte simple</p> <ul style="list-style-type: none"> • realizarea de gheme; • realizarea lăntișorului cu mâna; • realizarea lăntișorului cu croșeta; • diversificarea punctelor de croșetă necesare realizării diverselor obiecte; • realizarea unor lucrări simple prin tehnica Origami; • realizarea unor lucrări cu fire de lână, bumbac; • evaluare periodică prin expunerea, privirea, caracterizarea lucrărilor; • compararea lucrărilor din clasă din punctul de vedere al expresivității, al aplicării corecte a tehnicii de lucru; • revizuirea lucrărilor, după necesități.

Clasa pregătitoare	Clasa I	Clasa a II-a
<ul style="list-style-type: none"> realizarea unor tablouri sau felicitări prin tehnica decupării și lipirii, prin tehnica suprapunerii straturilor de hârtie ruptă. 	<ul style="list-style-type: none"> realizarea unor tablouri sau felicitări prin tehnica decupării și lipirii, prin tehnica suprapunerii straturilor de hârtie ruptă; împletirea cu un deget sau cu mai multe a unor șnurulețe simple; realizarea unor lucrări simple prin tehnica Origami; realizarea unor obiecte tricotate cu fire de lână. 	
<p>2.3. Identificarea utilității diferitelor materiale și unelte de lucru indicate</p> <ul style="list-style-type: none"> utilizarea adecvată a firelor de lână, bumbac, mătase pentru realizarea unor țesături, cusături și împletituri simple; utilizarea hârtiei de diferite grosimi și calități pentru realizarea felicitărilor și decorațiunilor pentru sărbătorile anului; utilizarea adecvată a materialelor pentru modelat (ceară de modelat) în funcție de produsul dorit; utilizarea uneltelor simple (ciocan, cuie, ferăstrău mic) și a cuțitașelor pentru activități gospodărești. 	<p>2.3. Utilizarea diferitelor materiale și unelte de lucru cunoscute</p> <ul style="list-style-type: none"> utilizarea adecvată a firelor de lână, bumbac, mătase pentru realizarea unor țesături, cusături și împletituri simple; utilizarea adecvată a firelor de lână pentru realizarea unor obiecte tricotate simple; utilizarea adecvată a materialelor pentru realizarea felicitărilor și decorațiunilor pentru sărbătorile anului; utilizarea adecvată a materialelor pentru modelat (ceară de modelat, fimo, lut) în funcție de produsul dorit; utilizarea uneltelor simple (ciocan, cuie, ferăstrău mic) și a cuțitașelor pentru activități gospodărești. 	<p>2.3. Alegerea diferitelor materiale și unelte de lucru necesare realizării unor lucrări simple</p> <ul style="list-style-type: none"> utilizarea adecvată a firelor de lână, bumbac pentru realizarea unor împletituri simple; utilizarea adecvată a materialelor pentru realizarea diverselor obiecte; lucrul cu croșeta; lucrul cu acul pentru finisarea lucrării; lucrul cu foarfeca.

3. Manifestarea simțului estetic în realizarea obiectelor/ ornamentelor lucrate manual

Clasa pregătitoare	Clasa I	Clasa a II-a
<p>3.1. Realizarea unor ornamente și compoziții simple</p> <ul style="list-style-type: none"> ornamente din frunze uscate, castane, fructe de pădure, semințe etc.; personaje din legume, fructe, zarzavaturi (Ziua Recoltei); ornamente pentru pomul și masa de Crăciun, Paști, ziua de naștere etc.; ornamente pentru ferestre, în concordanță cu anotimpul. 	<p>3.1. Realizarea îngrijită a unor obiecte/ ornamente</p> <ul style="list-style-type: none"> ornamente pentru sărbători, personaje realizate din materiale naturale; ornamente pentru clasă, în concordanță cu anotimpul. 	<p>3.1. Realizarea îngrijită și bine finisată a unor obiecte/ ornamente</p> <ul style="list-style-type: none"> confecționarea unor obiecte: penar, borsetă, minge, plasă pentru minge; croșetarea de figurine de păpuși și animale; croșetare de prinzător pentru oale; realizarea suportului pentru vase în diferite forme geometrice; realizarea obiectelor care pot fi utilizate de ei înșiși sau în gospodărie (plasă pentru minge, prinzător pentru oale, suport pentru vase etc.).
<p>3.2. Realizarea coloritului armonios sugerat</p> <ul style="list-style-type: none"> îmbinarea armonioasă din punct de vedere coloristic a hârtiei transparente sau lucioase pentru realizarea ornamentelor, felicitărilor, invitațiilor etc.; îmbinarea armonioasă din punct de vedere coloristic a firelor de lână în împletituri, țesături, cusături simple cu scop practic; alăturarea culorilor potrivite în realizarea costumelor pentru jocurile ritmice. 	<p>3.2. Îmbinarea armonioasă a culorilor</p> <ul style="list-style-type: none"> îmbinarea armonioasă din punct de vedere coloristic a materialelor pentru realizarea ornamentelor; îmbinarea armonioasă din punct de vedere coloristic a firelor de lână în împletituri, țesături, obiecte tricotate; alăturarea culorilor potrivite în realizarea costumelor pentru jocurile ritmice. 	<p>3.2. Îmbinarea armonioasă a culorilor, modelelor și materialelor folosite</p> <ul style="list-style-type: none"> îmbinarea armonioasă din punct de vedere coloristic a firelor de lână în împletituri, cusături simple cu scop practic.

4. Manifestarea interesului și a respectului pentru muncă prin activități practice, gospodărești

Clasa pregătitoare	Clasa I	Clasa a II-a
<p>4.1. Realizarea unor activități gospodărești simple utilizând ustensile simple prin imitare</p> <ul style="list-style-type: none"> • desfășurarea activităților de păstrare a ordinii și curățeniei la fiecare bancă și la fiecare loc de lucru în comun; • realizarea activităților de îngrijire a plantelor din clasă; • așezarea și strângerea mesei comune în anumite ocazii; • aranjarea materialului didactic la locul lui, după utilizare; • realizarea unor preparate (coptul pâinii, salată, pregătirea legumelor pentru supă etc.) cu anumite ocazii; • realizarea unor lucrări simple de grădinărit în curtea școlii, dacă există condițiile necesare. 	<p>4.1. Realizarea unor activități gospodărești simple, individual și în grup, utilizând ustensile și tehnici simple prin imitare și/ sau pe baza unei programări ritmice</p> <ul style="list-style-type: none"> • desfășurarea activităților de păstrare a ordinii și curățeniei la fiecare bancă și la fiecare loc de lucru în comun; • realizarea activităților de îngrijire a plantelor din clasă; • așezarea și strângerea mesei comune în anumite ocazii; • aranjarea materialului didactic la locul lui, după utilizare; • realizarea unor preparate (coptul pâinii, salată, pregătirea legumelor pentru supă etc.) cu anumite ocazii; • realizarea unor lucrări simple de grădinărit, dacă există condițiile necesare. 	<p>4.1. Executarea de către elevi a unor activități gospodărești cotidiene</p> <ul style="list-style-type: none"> • desfășurarea activităților de păstrare a ordinii și curățeniei la fiecare bancă și la fiecare loc de lucru în comun; • realizarea activităților de îngrijire a plantelor din clasă; • așezarea și strângerea mesei comune în anumite ocazii; • aranjarea materialului didactic la locul lui, după utilizare; • realizarea unor lucrări simple de grădinărit în curtea școlii, dacă există condițiile necesare.

CONȚINUTURI

În formarea competențelor se vor avea în vedere următoarele conținuturi orientative:

Clasa pregătitoare	Clasa I	Clasa a II-a
<p>Lucrări din fire de lână:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ firul gros răsucit ▪ împletituri simple pe degete (lănțișoare, bucle) ▪ tehnici de lucru <ul style="list-style-type: none"> - folosirea foarfecii - folosirea acului și a aței - lucrări de finisare (franjuri) 	<p>Lucrări din fire de lână:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ firul gros răsucit ▪ împletituri simple pe degete (lănțișoare, bucle) ▪ tehnici de lucru <ul style="list-style-type: none"> - punerea ochiurilor pe andreele - trecerea ochiurilor de pe o andrea pe alta - ochiul pe față - ochiul de început și de sfârșit de rând - folosirea foarfecii - folosirea acului și a aței - lucrări de finisare (franjuri) ▪ realizarea de diverse obiecte tricotate: pitic, învelitoare pentru flaut, bentiță multicoloră, fular, minge 	<p>Lucrări din fire de lână:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ tehnici de lucru: <ul style="list-style-type: none"> - bucla inițială - lăntșorul de bază - diferite modele croșetate - răsucire - înnodare - tăiere - croșetare - alternanța culorilor - gradarea nuanțelor unei culori ▪ prinzător pentru oale ▪ suport pentru vase în diferite forme geometrice ▪ plasă pentru minge ▪ penar, borsetă, minge ▪ croșetarea de figurine, de păpuși și animale
<p>Lucrări din hârtie:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ tehnici de lucru: îndoire, pliere, conturare, tăiere, lipire, asamblare ▪ tablouri realizate prin suprapunere de straturi de hârtie transparentă 	<p>Lucrări din hârtie:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ tehnici de lucru: îndoire, pliere, conturare, tăiere, lipire, asamblare ▪ tablouri realizate prin suprapunere de straturi de hârtie transparentă 	<p>Lucrări din hârtie:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ decupaje din hârtie transparentă ▪ tehnici de lucru: suprapunere, lipire, tăiere ▪ jucării ▪ tehnici de ornare: coifuri de carnaval, cărți de vizită, felicitări, globuri de Crăciun
<p>Lucrări cu materiale din natură:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ prelucrarea materialelor din natură (frunze, semințe, rădăcini): curățire, uscare, vopsire, aplicare ▪ combinarea materialelor din natură cu alte materiale 	<p>Lucrări cu materiale din natură:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ prelucrarea materialelor din natură (frunze, semințe, rădăcini): colectare, curățire, uscare, vopsire, aplicare ▪ combinarea materialelor din natură cu alte materiale 	<p>Lucrări cu materiale din natură:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ prelucrarea materialelor din natură: lut, ceară etc. ▪ figurine de păsări sau animale ▪ lucrări decorative simple ▪ tehnici de ornare: încondeierea ouălor
<p>Lucrări gospodărești:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ îngrijirea florilor din clasă ▪ aranjarea, servirea și strângerea mesei, 	<p>Lucrări gospodărești:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ îngrijirea florilor din clasă ▪ pregătirea legumelor și fructelor pentru 	<p>Lucrări gospodărești:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ îngrijirea florilor din clasă și/ sau grădină ▪ pregătirea legumelor și fructelor pentru

Clasa pregătitoare	Clasa I	Clasa a II-a
turnarea ceaiului sau a apei de băut <ul style="list-style-type: none"> ▪ pregătirea legumelor și fructelor pentru salate, supe etc. ▪ frământarea, modelarea și coacerea aluatului 	salate, supe etc. <ul style="list-style-type: none"> ▪ frământarea, modelarea și coacerea aluatului 	salate, supe etc. <ul style="list-style-type: none"> ▪ frământarea, modelarea și coacerea aluatului ▪ aranjarea mesei pentru sărbătoare

SUGESTII METODOLOGICE

Până în preajma vârstei de nouă ani copilul are o sensibilitate deosebită a simțurilor, cu o capacitate limitată de a filtra impresiile; el învață în primul rând prin imitare, exemplu și acțiune.

În pedagogia Waldorf imitarea este considerată forma principală a învățării implicite în primii opt ani de viață. Odată cu maturitatea școlară, învățarea prin imitare (învățarea implicită) se transformă treptat în învățare explicită, prin instruire. Aptitudinea de imitare este considerată o premisă esențială pentru formarea unei personalități autonome. Îndeosebi în dobândirea aptitudinilor sociale și a valorilor etice și morale, învățarea bazată pe un model își păstrează importanța până la vârsta adultă. Cele mai recente descoperiri din neurologie, ale așa-numiților neuroni oglindă, au aprofundat înțelegerea învățării prin imitare și au suscitât noi considerații privind bazele învățării, prin comportarea activă și orientarea după un model.

Felul în care este condusă clasa în primii trei ani cuprinși în ciclul achizițiilor fundamentale se va reflecta în viitor. Și în cadrul orelor de abilități practice învățătorul este modelul demn de imitat care conduce activitățile astfel încât formarea deprinderilor de lucru utile și dezvoltarea simțului estetic să se îmbine armonios în activitățile desfășurate.

Este necesară o atmosferă deosebită în clasă, de bucurie și anticipație, precum și de respect și răbdare pentru a observa devenirea lucrurilor, pentru împărtășirea impresiilor și creșterea împreună, pentru așteptarea ajutorului. Clasa este o comunitate, în care este nevoie ca fiecare să lucreze cât mai bine și totodată cei care pot să-i ajute și pe alții atunci când este cazul, astfel încât rezultatul comun să fie nu numai confecționarea diverselor lucruri ci și crearea relațiilor colegiale. Se poate alege o poezie de început, în care se regăsește semnificația mâinilor și a muncii. La sfârșitul orelor, care este bine să fie așezate în orar una după alta, se poate spune o poveste, pentru a încheia cu sens activitatea de creație.

Orele de abilități practice ar trebui să fie un timp al socializării, în care se poate discuta în timp ce se lucrează, dar nu cu voce tare; se intercalează perioade de liniște, dacă nu este respectat consemnul vorbirii în șoaptă.

În clasa pregătitoare se pun bazele pentru educația școlară, o educație care abia în următoarea fază devine clar impregnată de conștiința de sine a copilului. Are loc trecerea treptată de la învățarea implicită la cea explicită, precum și trecerea de la memoria procedurală la cea declarativă („memorie a cunoștințelor”).

Începutul abilităților practice în clasa pregătitoare pune jaloanele pentru orele ce vor urma. Înțelegerea sarcinilor, respectarea regulilor precum și luarea în considerare a nevoilor întregii comunități a clasei sunt exersate în mod adecvat în acest an al începutului școlarizării.

În clasa pregătitoare copilul întâlnește un spectru larg al zonelor vieții, toate fiind apropiate între ele și împletindu-se, alcătuind un întreg coerent pentru copil, care, la vârsta de șase ani, se simte ca o parte a unui întreg. Este necesară parcurgerea unui demers de formare a deprinderilor de lucru și de organizare a activităților integrate, până la structurarea zilei de școală în ore pentru discipline separate.

Lucrul cu firele de lână poate începe printr-o poveste despre locul deosebit de unde provine lâna și prin câteva versuri pentru însoțirea activităților.

Se va începe prin toarcerea firului din lână sau, dacă nu avem la îndemână, prin lucrul cu fir tors. Realizarea buclei este urmată de lanțuri cu bucle nu prea mari și nu prea mici. Forma buclelor exprimă personalitatea copilului, iar lucrul prea strâns sau prea larg poate da ocazia unor exerciții de echilibrare, care lucrează și asupra personalității copilului.

Urmează lucrul cu fire de lână colorată, care se pot împleti cu degetele, iar apoi se pot realiza țesături pe ramă simplă. Aici se poate lucra asupra percepției culorilor prin alegerea de pasteluri, de nuanțe diferite ale aceleiași culori și prin evitarea culorilor puternice, țipătoare. Este bine dacă folosim lână colorată cu culori vegetale.

Trebuie potrivită întotdeauna grosimea firului de lână cu destinația obiectului realizat.

Toate lucrările cer tehnici de ascundere a capetelor firelor. Cel mai bine este să se ascundă firele pe măsură ce crește lucrul. Dacă sunt lăsate la sfârșit, poate fi plictisitor și descurajant.

Se pot introduce gesturile de lucru al lăntișoarelor printr-o imagine sau un vers semnificativ, care-l pot ajuta pe copil atunci când lucrează singur. Pulsul acesta ritmic al repetării este însuflețit de entuziasmul copilului pentru realizarea obiectului.

Copiii vor învăța să mânuiască materialele cu mâinile curate. Se are în vedere și utilizarea cât mai eficientă a materialului, evitându-se aruncarea resturilor de material. Spre exemplu, se pot păstra capete de fire pentru franjuri și umplut.

Se învață mânuirea foarfecilor și folosirea cutiei/ săculețului cu instrumente, punerea la loc a instrumentelor și a materialelor. Avem la dispoziție suficient timp pentru aceasta când copiii sunt mici, iar acest lucru economisește timpul pe când vor fi mari. Acest lucru este în aceeași măsură un antrenament de voință atât pentru copii cât și pentru învățător.

În clasa întâi, lucrul cu firele de lână poate începe printr-o discuție de reamintire despre locul de unde provine lâna și prin câteva versuri pentru însoțirea activităților.

Urmează lucrul cu fire de lână colorată, care se pot împleti cu degetele, iar apoi cu andrelele.

Trebuie potrivită întotdeauna grosimea firului de lână cu grosimea andrelelor și cu destinația obiectului. Se poate introduce gestul de punere a ochiurilor printr-o poveste sau un vers semnificativ, care-l poate ajuta pe copil atunci când lucrează singur.

După câteva lecții de abia, va începe să numere ochiurile și să lucreze controlat.

Pulsul acesta ritmic al repetării este însuflețit de entuziasmul pentru obiect. O sugestie ar putea fi să nu arătăm copiilor lucruri gata făcute, pentru a face loc fanteziei, pentru ca astfel să poată discuta despre proiectele lor și să le povestească colegilor.

Dacă rămâne timp, se pot face un fular multicolor sau o minge care atrag prin simplitatea lor și prin posibilitățile de combinare a culorilor.

Lucrul în clasa a doua începe de asemenea cu o serie de proiecte cu fir continuu. De data aceasta se folosește un fir suficient de gros pentru un ac de croșetat de grosimea șapte.

Croșetatul pune accent pe o singură mână în loc de două. Echilibrul este diferit, deși ambele mâini sunt ocupate. Este nevoie de o concentrare nouă, mai intensă. Aceasta este o altă activitate ritmică, repetitivă cu mâinile, care întărește voința și aduce limpezime în gândire.

La început se poate realiza cu copiii un lăntișor lung, cu degetele, o sarcină cunoscută, ce este ușor de realizat.

Apoi se poate lucra cu croșeta, învățând cum să o țină și să mânuiască firul. Adesea primul proiect este un suport de vas sau un șervet de mânuit vasele fierbinți, în orice caz un lucru frumos și util pentru mămică.

Nu este o temă ușoară și este nevoie de multă corectare la început, dar elevii sunt deja obișnuiți din clasa întâi cu corectarea lucrului.

Acest gen de lucrări poate fi denumit „geometrie elementară”, pentru că se pot realiza forme diferite, suporturi cu un număr diferit de colțuri, trăistute cu bază circulară, cilindrice, o minge și altele. Este important ca acestea să fie realizate corect. Deși toate aceste teme pot fi realizate în orele de matematică, este de preferat să perceapă mai întâi direct evoluția lor. Urmărirea distanței dintre colțuri poate fi o temă de observație foarte potrivită în cadrul acestei munci. Aceste experimente și altele ajută la perceperea formei într-un mod mai interiorizat.

După ce sunt realizate aceste teme obligatorii, elevii pot alege alte lucruri, cum ar fi un suport cu motiv de spirală cu două culori, o plasă de minge sau ceva inventat de ei. De asemenea este bine să încurajăm realizarea de obiecte pentru a fi dăruite sau prezentate la expoziții.

Lucrul cu culori și forme este important pentru că îi pregătește pentru broderiile din anii viitori, care cer o sensibilitate mai subtilă față de culoare.

Spre sfârșitul anului se poate reveni la tricotat, pentru ca toți copiii să învețe să tricoteze. Se pot realiza mici animale umplute cu lână, păpuși și haine pentru păpuși. Este bine de asemenea ca elevii să înceapă propria colecție de fire și ace, pentru a continua cu lucrul și acasă.

Realizarea acestor lucrări permite perceperea directă a evoluției formelor geometrice care vor fi studiate mai târziu la matematică.

BIBLIOGRAFIE

- Hedwig Hauck, *Handwork and Handcrafts*, Research Institute for Waldorf Education, 2008
- Knipping Ursula, *Pedagogia Waldorf în grădiniță*, Ed. Triade, 1999.
- Marti Thomas (coord.), Arbeitsgemeinschaft der Rudolf Steiner Schulen in der Schweiz und Liechtenstein, *Lehrplan für die Elementarstufe*, Zürich, 2009.
- Martin Michael (coord.), *Predarea lucrului manual meșteșugăresc-artistic în școala Waldorf*, Ed.Triade, 2000.
- Mitchell S. David, Livingston Patricia, *Will-Developed Intelligence, The Handwork and Practical Arts Curriculum in Waldorf Schools*, The Association of Waldorf Schools of North America, 1999
- Richter Tobias, *Sarcina pedagogică și obiectivele de învățământ ale unei școli libere Waldorf*, Ed. Triade, 2001.
- *** *Programa școlară pentru Arte vizuale și abilități practice, Clasa pregătitoare, clasa I și clasa a II-a*, aprobată prin OMECTS 3418/ 19.03.2013.
- ***, *Configurarea învățământului din clasele I până într-a VIII-a la școlile Waldorf/ Rudolf Steiner*, Ed. Triade, 2005.
- ***, *Waldorf - Eingangsstufe Hessen*, Bund der Freien Waldorfschulen, Landesarbeitsgemeinschaft der Freien Waldorfschulen in Hessen, 2010.